

BÜYÜK ANADOLU DEPREMİ VE GLOBAL DENİZ TİCARETİ

Tarih boyunca insanoğlunun belki de en aciz kaldığı doğal afetlerden biri depremlerdir. Yıkıcı etkiye sahip fay hatlarında yer alan Türkiye, ne yazık ki, 6 Şubat 2023 günü arka arkaya yaşanan Kahramanmaraş ve Elbistan merkezli Büyük Anadolu Depremi ile yüzyılın en büyük felaketini yaşamıştır.

Doç. Dr. Gökçe Çiçek Ceyhun

Ülkemiz tek yürek olmuş, depremin yaralarını sarma mücadelesi verirken her ne kadar yaşanan kayıpların üzüntüsüyle hepimiz için hayat durma noktasında gelse de, zor günlerden çıkmanın en iyi yollarından biri herkesin en iyi bildiği işi en iyi şekilde yapmaya devam etmesidir. İşte bu nedenle bu yazıda yaşanmış olan Büyük Anadolu Depremi ile kendi uzmanlık alanım olan denizcilik ve deniz ticareti arasındaki etkileşimi uluslararası basında yapılan haberler ışığında değerlendirmeye çalıştım.

Dünya deniz ticareti açısından incelendiğinde Türkiye'nin Doğu-Batı ve Kuzey-Güney hattında önemli bir koridoru teşkil ettiği bilinen bir gerçektir. Bu özelliğinden dolayı, felaketin yaşandığı ilk andan itibaren Avrupa ve Dünya basınında yer alan önemli konulardan biri de Türkiye'de yaşanan depremin global deniz ticaretine etkileri olmuştur. Özellikle İskenderun Limanı'nda depremin ardından devrilen konteynerlerde çıkan yangın en fazla gündeme gelen konulardan biri olmuştur ve bu yangının limanın gelecek planlarına da doğrudan etki edeceği aşîkârdır.

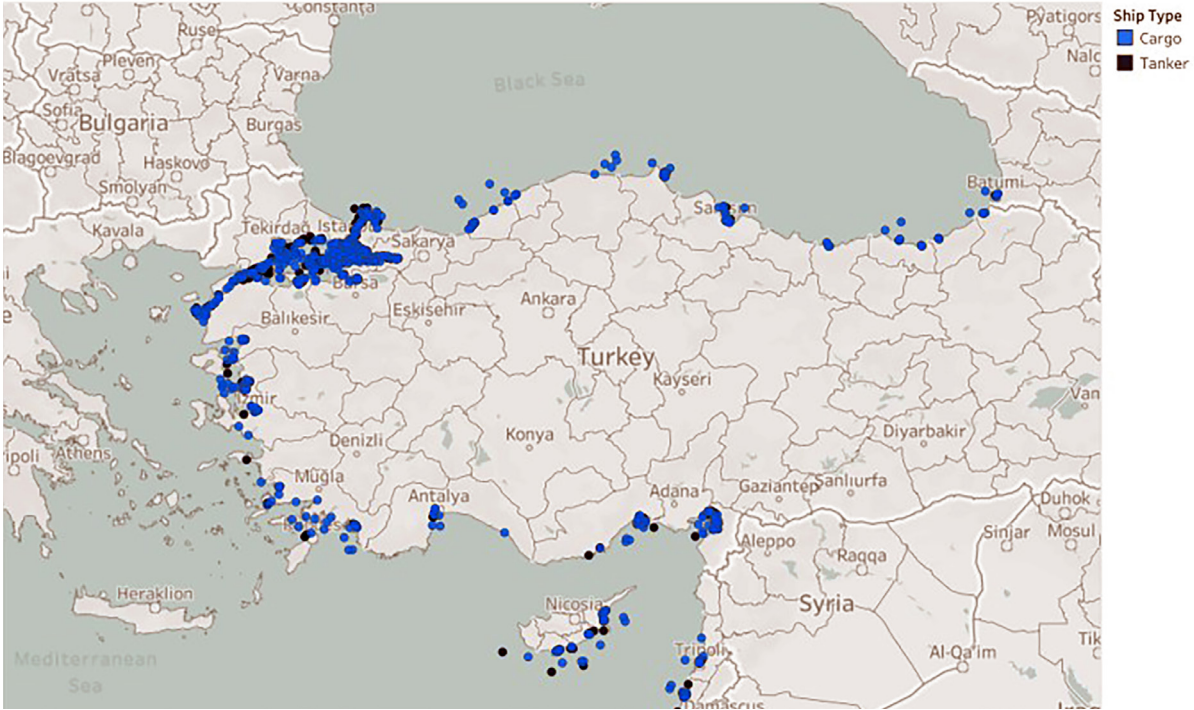
Yapılan bazı haberlere göre bu deprem, potansiyel olarak küresel etkilere sahip Karadeniz ve Akdeniz limanlarını etkilemektedir. Bu etkilerden en önemlisi ihracat bekleme süreleridir. Depremle birlikte İskenderun Limanı ihracatı durdururken, Mersin Limanı'nın ihracat bekleme süresi 10.63 güne yükselmiştir. Tim Jay tarafından yapılan haberde bölgedeki yük ve tanker gemilerinin yerleri dikkate alındığında (Harita 1) tankerlerin durmasının, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali nedeniyle başlayan petrol kıtlığını tırmandırıcı etkide

1 Bursa Teknik Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi

bulunabileceği yorumlanmıştır.

Diğer taraftan Hellenicshippingnews sayfasında yapılan haberler, olumsuz tabloyu birkaç adım daha ileri taşımakta ve özellikle depremin Asya üzerinde büyük etkiler yaratarak küresel denizciliği belirsizliğe sürükleyeceğini ifade etmektedir. Bununla birlikte Türkiye'de üretimle birlikte sanayi zinciri ve tedarik zinciri etkileneceğini ve bu durumun ülkemizin döviz kurunu ve enflasyonunu olumsuz etkileyebileceğini belirtmektedir.

Çeşitli felaket senaryoları ile birlikte bu haber ve yorumların ötesinde depremin yaşandığı ilk saatlerden itibaren Türkiye Liman İşletmecileri Derneği (TÜRKLİM), Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği (UTIKAD), Uluslararası Taşımacılar Derneği (UND), Demiryolu Taşımacıları Derneği (DTD), RORO operatörleri ve limanların, depremzedelere yardım için oluşturdukları güç birliği Türk denizciliği açısından oldukça değerlidir. TÜRKLİM, depremin ilk saatlerinden itibaren Taşucu'ndan İskenderun'a kadar bölgedeki tüm üye liman işletmecilerini, bölgedeki Liman Başkanlıklarını ve Deniz Ticaret Odalarını kapsayan bir Kriz ve Destek Masası kurmuştur. Bölgeye deniz yoluyla yardım ulaştıracak organizasyonlar başlayınca Ege ve Marmara limanlarından bölgeye düzenli RORO ve gemi hatları bulunan UTIKAD, UND, DTD ve RORO operatörleri ile kombine taşımacılık koordinasyonu sağlanmıştır. İskenderun Körfezi'nde yangının kontrol altına alındığı LimakPort İskenderun başta olmak üzere uygun RORO platformlarına sahip limanların hâlihazırda kullanımda olduğunu belirtmek gerekir. İlaveten Türk Deniz Kuvvetleri gemileri

Harita 1. Türkiye Limanlarındaki Yük ve Tanker Gemileri (08.02.2023)

de depremin ilk gününden itibaren limanları kullanmaktadır. Bu yönüyle limanlar tüm imkân ve kabiliyetleri ile misyonlarını kesintisiz olarak sürdürmektedir. Deniz taşımacılığının önemi ve kesintisiz sürdürülebilirliği açısından önümüzdeki günlerden itibaren daha fazla RORO ve gemi seferleri ile bölgeye yardımların gelmeye devam etmesi beklenmektedir. İskenderun Körfezi, liman yatırımları ve altyapı açısından Türkiye'de son 20 yılda en fazla liman yatırımına sahip bölge olmuştur. Yüksek kapasite ve ekipmanlara sahip bu limanlar büyük gemilere hizmet vermek için yapılmıştır. Adana Yumurtalık Serbest Bölgesi'ndeki LimakPort, İsdemir, Atakas Port, Tosyalı, Yazıcı Limanı, Assan, Orhan Ekinci İskelesi, Gübretaş, MMK, Torosport Ceyhan, Sanko, EMBA ve Sönmez Çimento gibi limanlar tüm iskeleleriyle her türlü desteğe hazır bulunmaktadır.

İnsani yardım için deniz yolunun kullanılmasına en iyi örneklerden biri de Adana Karataş Kaymakamlığı ve Afet ve Acil Durum Başkanlığı'nın (AFAD) girişimiyle, büyük balıkçı teknelerinin, Karataş'taki balıkçı barınağından Hatay Samandağ'daki Çevlik balıkçı barınağına gıda ve su taşımalarıdır. Balıkçılarımız da bu anlamda tüm imkânlarını seferber etmiştir.

Hatay'ın Suriye sınırına yakın ilçe ve yerleşim yerlerine hızlı ve kesintisiz yardım için deniz yolunun önemi ortadadır. İlaveten Türk Sahil Güvenlik yetkilileri de bu gemileri karşılamakta ve yardımlar ilgili kuruluşlar aracılığıyla insanlara ulaştırılmaktadır.

Son olarak, her sektöre olduğu gibi denizcilik sektörüne de etki eden yüzyılın en büyük felaketlerinden biri olarak değerlendirilen Büyük Anadolu Depreminin yaralarını sarmak elbette kolay olmayacaktır. Ülke olarak ve sektör olarak çıkarılması gereken pek çok ders söz konusu olmakla birlikte, adeta tek yürek olan Türk denizcilik sektörünün bu olumsuz günlerden güçlenerek çıkması ise en büyük beklentimizdir.

KAYNAKÇA

<https://www.globaltrademag.com/turkey-earthquake-impact-on-ports-and-shipping/>

<https://www.hellenicshippingnews.com/turkeys-devastating-earthquake-may-disturb-global-shipping-experts/>

<https://allaboutshipping.co.uk/2023/02/10/ports-fulfill-their-duties-in-healing-the-earthquake-wounds/>